

Riigikogu juhatus

Meie: 16.07.2026
nr 7-1.1/26-01160-4

**Eesti seisukohad Euroopa kriitiliste
toormete keskuse avaliku konsultatsiooni
kohta**

Austatud Riigikogu juhatus

Edastan Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2026. a istungil heaks kiidetud järgmised Eesti seisukohad Euroopa kriitiliste toormete keskuse avaliku konsultatsiooni kohta:

1.1 Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liidu kriitiliste ja strateegiliste toormete tööstusandmete kogumine hõlmaks kogu väärtusahelat või vähemalt selle Euroopa Liiduga seotud osa. Andmete kogumisel tuleb vähendada liikmesriikide vahelist killustatust ning edendada ühtseid ja standardiseeritud andmeformaate. Samuti on oluline, et tööstusettevõtted edastaksid Euroopa Komisjonile asjakohast sisendit, kuid see peab toimuma viisil, mis tagab esitatud teabe turvalise käsitlemise, konfidentsiaalsuse ja ärisaladuse kaitse. Andmete jagamisega peab ettevõtetele kaasnema praktiline kasu.

1.2 Eesti peab Euroopa Liidu tasandil varude loomist oluliseks julgeolekut, sealhulgas majandusjulgeolekut, ja majanduslikku stabiilsust tagavaks struktuurseks vahendiks, kuid leiame, et varude loomise eesmärgiks peab eelkõige olema kriisiolukordadele reageerimise võimaldamine ja varustuskindluse tagamine. Keskenduda tuleb eelkõige toormetele, millel on märkimisväärne tarnerisk ning strateegiline tähtsus Euroopa Liidu tööstuse väärtusahelate jaoks. Varude vabastamine peab põhinema sõltumatul turujärelevalvel ja põhjalikel riskihinnangutel ning selgel pädevuste ja vastutuse jaotusel, et vältida turumoonutusi ja ebaausat konkurentsi.

1.3 Eesti on seisukohal, et Euroopa Liidu tasandil kriitiliste ja strateegiliste toormete varude loomine peab toimuma tihedas era- ja avaliku sektori koostöös. Erasektori ettevõtted peavad olema keskseks osapooleks ladustamistegevustes ning liikmesriigi avaliku sektori roll varude loomisel võiks eelkõige olla täiendav ja koordineeriv.

1.4 Eesti leiab, et loodavad kriitiliste ja strateegiliste toormete varud peaksid olema liiduüleselt hajutatud, võttes arvesse tööstuse geograafilist jaotust, geopoliitilist olukorda ning eri liikmesriikide tööstuse tugevusi. Haruldaste muldmetallide ladustamise korral peavad vastavate Eesti ettevõtete esindajad olema Euroopa Liidu asjakohastes protsessides igakülselt kaasatud.

1.5 Eesti leiab, et ühisoste tuleks rakendada vaid siis, kui ohus on Euroopa Liidu strateegiliste sektorite, sealhulgas kaitse- või energiatööstuse varustuskindlus ning eelkõige nende toormete puhul, mille puhul on üksikettevõtete läbirääkimisvõimalused piiratud. Eesti toetab korda, mille kohaselt antakse ühisostude sooritajale kriisiolukorras volitus pidada ühisostust huvitatud äriühingute nimel läbirääkimisi. Kõikidel Euroopa Liidu riikide ettevõtetel peab olema nende vajadustele vastav ligipääs ostetud kriitilistele või strateegilistele toormetele.

1.6 Eesti toetab kriitiliste ja strateegiliste toormete tööstuse rahastamisel erinevate rahastamisinstrumentide, sealhulgas laenude, garantiide ja toetuste paindlikku kasutamist, lähtudes projekti iseloomust ja eesmärgist. Leiame, et toetused võivad olla põhjendatud teadus- ja arendustegevuse, maavarauuringute ning strateegiliste investeeringute toetamisel. Valdakonna rahastamisel on oluline võimestada ka ringlussevõtu ja toormete asendamise tehnoloogiaid, kuivõrd need aitavad tarnehäirete korral tagada varustuskindluse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik

Lisad:

1. Seletuskiri
2. Vastused avaliku konsultatsiooni küsimustikule
3. Kaasamistabel
4. Huvirühmad

Teadmiseks:

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon

Sandra Metste

Sandra.Metste@riigikantselei.ee